

NAISET JA RAHA

LEILA SIMONEN

NAISET JA KAHHA

LEILA SIMONEN

Leila Simonen

Naiset ja raha

SAGA Egmont

Naiset ja raha

Cover image: Shutterstock

Copyright © 2008, 2021 Leila Simonen and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726819823

1st ebook edition

Format: EPUB 2.0

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga Egmont - a part of Egmont, www.egmont.com

*Kiitän Suomen Tietokirjailijat ry:tä ja WSOY:n Kirjasäätiötä
apurahoista.*

Rikas vai köyhä?

Olen viettänyt aikaa luksushuvipurrella vieraana ja leipäjonossa ruokaavun jakajana. Minulla on ollut osakesalkku ja olen ostanut vaatteita kirpputorilta. Olen lomailnut viiden tähden hotellissa ja kitkenyt viljelypalstaa omien perunoiden kasvattamiseksi.

Vierailemalla varakkaiden ja köyhien maailmoissa ymmärrän vasta konkreettisesti, että suomalaisten taloudellinen tasa-arvo on enää pelkkä myytti. Suomessa on laaja keskituloisten yhä paremmin toimeentuleva joukko, mutta yhä enemmän pysyvästi köyhiä. Kolmannessa todellisuudessa elää rikkaiden eliitti.

Suomessa eriytyy huikean erilaisia taloudellisia elämäntapoja, osa rikastuu entisestään, osa velkaantuu. Silti rahasta puhutaan itsestään selvyyttenä tai yksityisasiana, vaikka oman talouden hallinta on yksi tärkeimpiä taitoja, joita nainen tarvitsee ja johon meitä ei kouluteta.

Tilastot ja tutkimukset kertovat yhteiskunnan rakenteesta ja sen muutoksesta, mutta suurin osa kirjan aineistosta on hankittu elämällä, omilla kokemuksilla ja puhumalla muiden naisten kanssa. Olen koulutusyrittäjänä valmentanut satoja naisia vaurastumisessa ja talouden hallinnassa.

Usein miehille raha on oma elämänalueensa, jopa kilpailun tai pätemisen areena. Naisille raha on osa arjen kokonaisuutta, tunteita, yhteisöllisyyttä ja huolenpitoa arjen pyörittämisen ohella.

Kun olen puhunut kirjoittavani naisista ja rahasta, minulle on naurettu, että siitä tulee varmaan ohut kirja. Naisillahan ei koskaan ole rahaa, ja jos on, he eivät osaa käyttää sitä saatikka saada sitä sijoittamalla kasvamaan. Toiset sanovat, ettei sellaista kirjaa tarvita, koska Suomessa ole mitään eroa miesten ja naisten välillä suhteessa rahan käyttöön. Jotkut ovat väittäneet, ettei naisista saa sanoa mitään ilman, että heitä verrataan miehiin.

Yhdistelmä naiset ja raha on siis saanut mukavan kutkuttavan, tunteita herättävän vastaanoton. Naisista ja rahasta kirjoittaminen on Suomessa uutta, sillä sukupuolinäkökulma on vielä suhteellisen tuore sekä taloustieteissä että finanssimaailmassa.

Raha alkoi kiinnostaa minua käsitteellisesti ja käytännössä, kun aloitin oman yrityksen 50-vuotiaana. Olin ollut yliopisto-opintojen jälkeen 25 vuotta palkkatyössä ja virkamiehenä. Yrittäjänä raha piti hankkia jostakin, koska se ei ilmestynyt enää automaattisesti tilille.

Yrittäjänä piti oppia luomaan rahaa, hankkimaan vararahasto yllättäville menoille ja opetella, miten rahaa kasvatetaan sijoittamalla. Huomasin, että yrittäjänä hankkimiini euroihin minulla oli lämmin suhde, toisin kuin palkkatyöstä saatuun varmaan tiliin.

Kokeilin, miten kulutusta voi hallita ja elää säästeliäästi. Sijoitin kaiken liikenevän rahan eläkevakuutuksiin, pörssiosakkeisiin, asuntoon eli pois kulutusimpulssien tieltä. Ystävien kulutushimon opettamana halusin kokeilla, miten nainen voi itse hallita rahaa, sen luomista, sen kuluttamista ja sen käyttämistä arjen iloon ja oman elämän ohjaamiseen.

Olin salavarakas, vaikka verotietojen mukaan elin köyhyysrajalla. Tyylikkään köyhäilyn vuosina sain kokea, etteivät raha ja onni ole yhteydessä toisiinsa. Voin

allekirjoittaa Nelson Rockefellerin sanat *”Parhaat asiat elämässä ovat ilmaisia.”* En kuitenkaan halua ihannoida köyhyyttä, päinvastoin. Köyhyys ja kurjuus ovat kaukana ihmisarvoisesta elämästä, minkä tiedän sosiaalipolitiikan tutkijana. Mutta kulutusselibaatin avulla sain kiinni tunteista ja ajatuksista, jotka muutoin olisivat kaikonneet tavarataivaan yltäkyläisyyden tuuliin. Tutustuin itseeni ja sain henkistä voimaa.

Rajaamalla elämästäni markkinoiden tyrkyttämää turhaa hälyä elin yksinkertaista elämää ja itsetuntemukseni ja mielenrauhani kasvoivat. Minusta tuli tyytyväinen, jopa onnellinen ihminen. Raha ei ollut enää keräilyn ja saalistuksen kohde, vaan väline, jota saatoin käyttää valitsemaani elinvoimaiseen elämäntapaan. Pääsin rahariippuvuudestani, kun sen hankkiminen ei ollut enää elämäni tarkoitus.

Kirjassa puhun henkilökohtaisesta suhteesta aikaan ja rahaan sekä emotionaalisesta vauraudesta. Kuvaan kymmenien naisten kokemuksia rahasta, sen tuomista tunteista ja ongelmista. Elämäntaito ja itsetuntemus, oman talouden hoito ja vaurastuminen ovat aiheita, joita ei koulussa opeteta. Nuoret saavat suomalaisesta koululaitoksesta huipputiedot, mutta he jäävät pitkälti vaille arkielämän perustaitoja. Alle puolet teineistä tietää, mitä tarkoittaa korko. Uusavuttomuus rahan käytössä voi koskea sekä neljännen sukupolven köyhää että työssä menestyvää uraäitiä.

Taloudellisen taantuman aikana syntyy uusia putoaja- ja menestysjäryhmiä. Näiden ryhmien välissä laajeneva keskiluokka vaurastuu aineellisesti, mutta köyhtyy henkisesti. Moni haluaa toteuttaa kestävästä kehitystä omassa elämässään, mikä on myös mahdollista hitaan vaurastumisen ohella.

Seuraavan kymmenen vuoden aikana Suomessa nopeimmin vaurastuva ryhmä on naiset. Moni nainen ei kuitenkaan osaa käyttää itsenäisesti rahaa, miettiä kulutustaan ja vaurastumistaan. Naiset muuttavat rahamaailmaa tullessaan sinne. Naiset ovat kuluttajina ja sijoittajina kiinnostuneita eettisyydestä, kestävästä kehityksestä ja ekologisista arvoista. Oman talouden hallinta on hankalaa niin glamourelämää tavoittelevalle nuorelle kuin eläkeikää lähestyvälle säästäjälle. Kuka naisten rahat käyttää, mihin ne joutuvat?

Raha ei ole naisille pelkkä pelimerkki tai arvon mitta, vaan se kantaa koko elämää ja antaa merkityksiä minuudelle. Jos nainen on huono rahaasioissa, hän kokee olevansa ihmisenä kelpaamaton. Tähän ajattelutapaan on saatava muutos. Haluaisin, että rahasta olisi enemmän iloa naisille arjessa ja koko elämänkaaren aikana. Naisen pitää oppia laskemaan ja tekemään vaurastumissuunnitelmia. Rahasta voidaan puhua myös naisten kielellä.

Raha on yksi naisen elämän peruspilareista. Haluaisin, että raha tuo naisten elämään tyytyväisyyttä, iloa ja tasapainoa pelon, nolouden ja syyllisyyden sijaan. Toivon, että lukija saa oivalluksia ja innostusta sekä soveltaa kirjan tarinoita omaan arkeensa ja tapojensa muuttamiseen.

Joka luvun lopussa on harjoituksia, joiden avulla voi tuulettaa ajatustottumuksiaan ja tehdä henkilökohtaista hyvän elämän raha-analyysiä. Kirja toimii työkalupakkina, jonka avulla voi pohtia ja muuttaa omaa rahasuhdettaan. Kiltti tyttö tyytyy vähään. Tee rahakapina ja asetu oman elämäsi ohjaksiin.

Menestystä oman elämäsi vaurauden rakentamiseen!

Helsingissä, Linnean päivänä elokuussa 2008

Leila Simonen

Raha muuttaa elämän

Ihmiset voidaan jakaa kahteen ryhmään: niihin, jotka kulkevat edellä ja saavat jotain aikaan ja niihin, jotka tulevat jäljessä ja arvostelevat.

(Seneca)

Olen huono hoitamaan omia asioitani, sanoo koulutettu ja menestyvä huippuammattilainen, nainen. Naiset järjestävät firman tai organisaation asiat, tekevät töissä budjetin ja hoitavat rahaliikenteen hyvin, mutta omat raha-asiat ovat usein tärkeysjärjestyksessä viimeisenä. Oma talous on retuperällä, koska siihen ei ole aikaa, eikä voimia perehtyä.

Naiset ansaitsevat Suomessa enemmän rahaa kuin koskaan, eikä kaikki ansaittu raha enää mene välttämättömyyksiin. Rahaa jää yli, mutta naiset eivät tee mitään pannakseen elämänsä rahat kasvamaan. Harvoin naiset tulevat itse ansaittujen rahojensa kanssa saamaan pankista sijoitusneuvoja. Kun nainen eroaa, leskeytyy tai perii, hän hakeutuu pankin tai varainhoitajan puheille. Naiset eivät halua vastuuta rahojen hallinnasta, he haluavat jonkun hoitamaan heidän rahojaan.

Seuraavan kymmenen vuoden kuluessa naiset hallinnoivat omistajina yksityisomistuksessa olevasta varallisuudesta valtaosan. Historian suurimmaksi varainsiirroksi nimetty muutos on tapahtunut jo Yhdysvalloissa. Suuriin ikäluokkiin kuuluvat ovat siirtyneet eläkkeelle perittyään omat vanhempansa. Suomessa miehet kuolevat paljon naisia aikaisemmin ja näin heidän

tavallisesti muutaman vuoden nuoremmat vaimonsa perivät heidät. Naisilla on yhtäkkiä käsissään rahaa.

Olen vetänyt koulutus- ja seikkailumatkoja naisille, vuosien kuluessa parikymmentä eri puolille maailmaa. Saavumme Tansaniaan ja rajamuodollisuuksiin kuuluu jättää 25 dollaria viisumimaksuna passin väliin. Kerään ryhmän passit niiden välissä sojottavine dollarinippuineen. Ojennettuani passit mustalle tullivirkailijalle ja tämän siirrettyä nipun virkapöytänsä ylimpään avoimeen laatikkoon tajuan, että yksi passi on epäilyttävän pullea. Ennen kuin ehdin harkita, olen ojentanut käteni passinippua kohti, poiminut pullottavan passin välistä ison dollarinipun ja tunkenut sen taskuuni. "My friend made a mistake", sanon tullimiehelle, jonka silmät välähtävät ja käsi siirtyy virka-aseen koteloä kohti. Käänän selkäni ja kävelen jäykin jaloin ulos ryhmän luo.

Hetken päästä pääsemme jatkamaan bussilla matkaa tuoreet viisumileimat passeissamme. Olen ryöstänyt tansanialaisen aseistetun tullimiehen hänen virkahuoneessaan, mutta silti tunnen tehneeni oikein. Iida on ensimmäistä kertaa ulkomaanmatkalla ilman aviomiestään. Aviomies on aina hoitanut raha-asiat ja Iidalle vieras valuutta, dollarit, on hankia hahmottaa. Hän oli laittanut kymmenkertaisen määrän eli 250 dollaria passinsa väliin. Tarkistan Iidan kanssa ryöstösaaliin: olen onnistunut nappaamaan 200 dollarin nipun hänelle takaisin.

Pian Suomi on täynnä varakkaita ikääntyneitä naisia, joille on kertynyt tasingossa miehensä omaisuuden lisäksi tämän vanhempien ja naisen omien vanhempien omaisuus. Aikamoista varallisuuden keskittymistä, jonka suuruutta voi

verosuunnittelulla ja ennakkoiperinnöin ja lahjoin kasvattaa. Vaurauden sukupuolista rakennemuutosta varten ei ole Suomessa varustauduttu. Naisia ei kouluteta varallisuuden hoitoon, eikä heitä kannusteta ottamaan vastuuta omaisuudestaan.

Raha on monista naisista kylmä ja tylsä aihe. Rahasta tulee siis puhua naisten lähtökohdista ja naisten ymmärtämällä kielellä. Kun elää tätä päivää, mutta ei unohda tulevaisuuttaan, voi kasvattaa varallisuuttaan merkittävästi. Joku ei halua rikastua, mutta kenties jollakulla läheisellä on rahan tarve.

Silmäni aukaisi kirjan *Elämäsi rahat* (2007, 51) esimerkki pitkäaikaisesta kuukausisäästämisestä. Jos säästän 100 euroa kuukaudessa kuuden prosentin korkotasolla, minulla on 30 vuoden päästä vähän yli 100 000 euroa, mutta 12 prosentin korolla sama kuukausisäästö on kasvanut 350 000 euroksi.

Korkoa korolle -periaate ja pitkä säästöaika tekevät naisesta helposti markkamiljonäärin. Valtaosa naisista hallinnoi rahamäärää, jolla tämä olisi mahdollista. Lapsilisä riittää, mutta monissa perheissä se kulutetaan lapsiperheen välttämättömyyksiin. Mutta koskaan ei ole liian myöhäistä. Mikäli aloitat säästämisen 50-vuotiaana, on sinulla 80-vuotiaana jättää muhkea perintö lapsille ja lapsenlapsille.

Numerot ovat faktoja, jotka eivät väitä vastaan. Sanni, etätyönä toimiva meklari ja pienten lasten äiti huoahaa helpotuksesta, kun saa lapset päiväkotiin ja hän saa aukaista tietokoneen. Sen monitorilta räpsähtävät vihreät graafiset kuviot ja kylmät numerot esille. Numerot eivät ole väsyneitä, eivätkä ne väitä vastaan. Ne eivät vaadi, eivätkä tarvitse mitään, toisin kuin pienet lapset. Luvut kertovat osakemarkkinoiden historiaa, arvon kehitystä, nousuja ja laskuja. Sanni

hoitaa suurasiakkaiden salkkuja, mutta tarkistaa lopuksi oman salkkunsa kehityksen. Hän siirtää vanhimman lapsen lapsilisän suoraan korkean koron tilille, jotta perheellä olisi tulevaisuudessa vararahasto. Lapsille ostetaan isommat vaatteet ja kengät Sannin palkasta, sillä eihän perheen raha ole korvamerkittyä.

Kannattaa seurata säästämismahdollisuuksia ja suunnitella elämänsä rahojen käyttöä. Elä tätä päivää, mutta mieti samalla huomista, sillä rahan avulla saat unelmasi toteutumaan, haaveilet sitten maailmanympärimatkasta tai leppoisisista eläkepäivistä. *Maksa ensin itsellesi*, on hyvä lähtökohta, kun suunnittelet rahan käyttöä. (Kiyosaki, 2008.)

Kaikki naiset eivät ole tottuneet hoitamaan talousasioita, joten he tarvitsevat tottumusta, opastusta, tietoa ja innostusta rahakysymyksiin. Itse kiinnostuin rahasta uutena yrittäjänä. Tutut naiset ihmettelivät ja jotkut ihailivat virasta irrottautumistani. Niin moni haluaisi itse loikata pois ikävästä työpaikasta tai palkkatyön pakkotahtisuudesta, mutta ei uskalla.

Tein ajatusharjoituksia siitä, mitä minulle voi pahimmillaan tapahtua, kun jätän vakituisen viran ja säännöllisen kuukausipalkan taakseni. Mielikuvissani olin keppikerjäläisenä kadulla, kodittomana ja köyhänä. Sosiaalipolitiikan tutkijana tiesin, että hyvinvointivaltion turvaverkko suojaa. Minulla ollut minkäänlaisia tarpeita pysytellä organisaatiossa tai sosiaalisen aseman hierarkioissa, niistä olin luopunut aloittamalla elämäntaiteilijan uran.

Aloin unelmoida siitä, millaista on vapaa ja luova elämä ja hidas vaurastuminen. Rahan tekemisen opettelu ja rahan luonteen oivaltaminen ovat loistava oppimisen mahdollisuus. Rahan hankkiminen yrittäjänä,

pitkäaikaissäätöin ja sijoittajana on ollut minulle oiva opettaja. Havahduin miettimään rahaa vasta, kun olin siitä itse vastuussa keski-ikäisenä yrittäjänä. Voit aloittaa oman rahasuhteesi pohtimisen minkä ikäisenä tahansa, koskaan ei ole liian myöhäistä. Monet naiset heräävät rahan pohdintaan avioeron tai sairastumisen pakon edessä, mutta voit tehdä sen ennen kuin elämässäsi tapahtuu mitään kriisiä.

Itse huomasin, että yrittäjänä taloudellinen tulevaisuuteni oli avoin ja rahaa piti alkaa taikoa jostakin. Julkisen sektorin palkkatyössä rahaa tuli tilille automaattisesti joka kuukausi, mutta nyt yrittäjänä piti miettiä, mitä sellaista osaan, mistä joku haluaa maksaa. Kun jätin palkkatyöni, ei osaamispääomani mihinkään kadonnut. Myös elämänkokemus pysyy mukana, missä sitten kuljenkin.

Kouluttajan ja kirjoittajan taidot ovat ajattelua, kannustusta, tietoa, eimateriaalista osaamista. Tieto- ja kokemuspääoma kulkee mukana, korvien välissä. Minun piti opetella tuotteistamaan osaamiseni ja myymään koulutusta ja konsultaatiota hankkiakseni leipäni. 2000-luvun kuluessa olen saanut myös käytännön kokemuksia tarjonnan ja kysynnän markkinamekanismeista. Kun taloudellinen taantuma hiipii maahan, vähennetään yrityksissä ulkopuolisilta tilattavan koulutuksen määrää. Siksi piti hankkia rahareservi, jolla suojaan toimeentuloni, jos rahantulo lakkaa.

Koulutusyrittäjänä pääkaupunkiseudun kilpailluilla markkinoilla sain laajentaa tapojani ilmaista itseäni ja oppia uutta. Opin runsauden luomisesta sen, että rahaa voi luoda myös olematta organisaation osa, ratas joka pyörii annetulla vauhdilla ja määrättyssä suunnassa. Runsauden luomiseen liittyy hyvä itseluottamus ja sisäinen kasvu. Vaurastuminen vaatii ennen muuta asennetta.

Oman elämäntehtävän löytymisen myötä ymmärsin, että raha on energian ilmenemismuoto, sen materiaalista virtaa. Ulkoisen yrittäjyyden ja rationaalisen markkina-analyysin lisäksi tarvitaan sisäistä ajatustyötä, oman tulevaisuuden ja vaurauden luomista mielikuvien avulla. Kirjoitan kirjoja ja teen koulutuskeikkoja. Yritysvalmennus ja johdon konsultointi ovat osaamista, josta kertyy liikevaihtoa. Kouluttajana ja työyhteisövalmentajana täytyy uudistua ja julkaista kirjoja, jotka konkretisoivat ja tiivistävät uuden tiedon.

Tapaan naisia, jotka ovat vaihtaneet elämäntapaansa. Monilla on talousalan tietämystä tai omaisuutta, joiden avulla talous on turvattu, kävi niin tai näin. Moni haluaa käyttää osaamistaan omaksi hyväkseen ja kerryttää runsautta yrittäjänä itselleen sen sijaan, että hyödyttää yhtiötä tai organisaatiota. Joku haluaa päästä rutiiniksi tulleesta palkkatyöstä itsensä toteuttamiseen: käsityöläiseksi, asumaan maalle omille juurille. Silloin elämäntapa muuttuu rahatalouden ytimessä elämisestä ja kulutuskeskeisyydestä hitaudeksi, oman ajan ja ajatusten kunnioittamiseksi.

Hidas elämä (Honore, 2007) tuntuu minusta ihanalta. Kaikki aika on minulla itselläni, saatan pysähtyä omien ajatusteni ääreen, pois kiireen ja hälyn ja näennäisinformaation myrskynsilmästä. Suhteeni kulutukseen muuttui, sillä en enää halunnut pehmentää arkeani tavaroilla.

Arja käy palkkatyössä ja tienaa kohtuullisesti, mutta tavaratalossa hän menee sekaisin. Kotiin päästyään hän ei edes muista, mitä tuli hankkineeksi. Hän piilottaa ostoksia mieheltään, ja kun ne löytyvät laatikon pohjalta, ne ovat jo "vanhoja". Arja tuntee syyllisyyttä impulssiostoistaan, hänellä on vaikeuksia hoitaa

luottokorttilaskut ja miehen kanssa syntyy rahasta riitoja. Arja haluaisi lisää rahaa, jotta voisi elää prinsessaelämää.

Arja sanoo itseään shoppailuriippuvaiseksi. Ostaminen on pakonomaista ja jälkeinpäin hänellä on syyllinen olo. Hän häpeää ostosten kahmimista ja piilottelua niin kuin bulimikko häpeää repsahdustaan ja omaa arvoaan ihmisenä ankaran ahmimisen jälkeen. Ostokset eivät tuo pidempää tyytyväisyyttä, ja häpeä eristää hänet muista ihmisistä.

Rahat ovat Arjalta aina lopussa, mutta toisaalta shoppailu on "niin piristävää", ja ostoskeskus kutsuu taas palkkapäivänä. Tosin tili on silloin jo lähes tyhjentynyt asuntolainan, osamaksujen ja luottokorttilaskun suoraveloituksen takia. Mutta aina voi vinguttaa visaa lisää tai hankkia uutta ja kivaa osamaksulla tai kulutusluotoilla, jollaisia jokainen kauppa tyrkyttää.

Runsas kuluttaminen ja velaksi eläminen ovat yleistyneet Suomessa. Näyttävän elintason takana kyyristelee onnettomia ihmisiä, sillä velkaantuminen on raskas salaisuus kenelle tahansa.

Yhdysvalloissa subprimekriisin aiheuttama taloudellinen taantuma näkyy siinä, että autokaupat ovat täynnä osamaksujen viivästymisen vuoksi takaisin noudettuja autoja. Amerikkalaisia jää massoittain kodittomiksi, koska asuntojen arvonnousulle rakennettu köyhien luotottamispolitiikka on pettänyt. Suomessa taloustsunamin aallot ovat laimeammat, mutta maailmanlaajuinen finanssikriisi lisää myös täällä ylivelkaantuneiden määrää. Maksuhäiriöisten määrä lisääntyy, ylivelkaantuminen kasvaa ja jotkut suomalaiset menettävät kotinsa näinä epävarmoina aikoina.

HOIDA TALOUTTA, NIIN EI TARVITSE HOITAA VELKOJA

Naiset tarvitsevat uuden suhteen rahaan. Rahan tulisi helpottaa elämää ja tuottaa iloa arkeen ja oman kohtalon hallinnan tunnetta. Huomasin yrittäjyyden myötä, että kuluttamisen hillintä on mahdollista. Aloin sijoittaa tulevaisuutta silmällä pitäen. Muutin elämäntapaani ja suhdettani rahaan. Lisäbonuksena säästäväinen elämä toi yllättäviä onnen hetkiä.

Tyytyväisyyttä eivät lisänneet runsas ostaminen ja kuluttaminen, vaan salavarakkuus ja sisäinen tasapaino.

Elän välillä pitkiä aikoja lähes rahatalouden ulkopuolella luontais- tai vaihdantataloudessa kuten maaseudulla eletään. Luen paljon tai kirjoitan kirjan käsikirjoitusta, hoidan puutarhapalstaa ja kerään sieniä. Naapuri tuo minulle kalaa ja saa vastikkeeksi luomuperunoita. En tarvitse paljoa kaupasta.

Kun panen rahaa sivuun korkean koron tilille tai ostan osakkeita, se ei polta näppejäni käyttötilillä. Kun raha ei ole kätevästi saatavilla, en kuluta sitä. Huomasin, että voin itse säännellä sitä, millaisen roolin raha saa elämässäni sen sijaan, että raha – ja rahapula – olisivat hallinneet minua. Sankariköyhäily vaatii asennetta, mutta en kadehdi enemmän kuluttavia ystäviä. Kenties se on vain ”happamia, sanoi kettu” -strategiaa, mutta niin kauan kuin se toimii ja pitää minut tyytyväisenä, miksipä ei.

Vauraaseen sukuun kuuluvan Ingan arki on huolia täynnä. Laadukasta palvelua on vaikea saada ja Venäjän uusriikkaat täyttävät ennen niin yllällisen Ranskan Rivieran, jossa Ingalla on huvila. Omaisuuden hoito vaatii huolta ja vaivaa. Kakkoskoti Cannesissa pitää varustaa paremmalla hälytysjärjestelmällä ja osakesalkkua pitää seurata ja hoitaa muuttuvassa

markkinatilanteessa. Mikään ei ole kuten ennen ja elämä on jatkuvaa varautumista pettymyksiin.

Raha ei tee onnelliseksi, on sitä paljon tai vähän. Talousteoreetikot väittävät, että 20 000 euron nettovuositulojen jälkeen lisäomaisuus ei lisää onnea. Suurempi aineellinen hyvinvointi ei kasvata ihmisen tyytyväisyyttä, kuten ei pieni palkankorotuskaan. Hetken kuluttua lisäraha on unohtunut ja ihminen haluaa taas lisää.

Kun minulla oli säännöllinen kuukausipalkka, se myös meni vikkelaasti. Tein pitkiä päiviä ja raataminen työssä tarvitsi vastapainoksi hemmottelushoppailua ja kuluttamista. Raskaan työn oheen ostin kuluttamalla elämänsisältöä ja kompensatiota palkkatyön arjen pakoista. Kun ryhdyin elämään yrittämiseni varassa, muutin elämäntapojani. Myös tarpeeni, haluni ja ajatukseni muuttuivat pikku hiljaa. Elämänsisältö tulee muusta kuin kuluttamisesta. (Sharma, 2005; Gilbert, 2008.)

Yrittäjän pitää varautua taloudellisesti pahan päivän varalle. Tiesin tilastoista, että vain puolet aloittavista yrityksistä on toiminnassa viidennen syntymäpäivänsä koittaessa. Tiesin myös, että pienyrittäjänä olin lainsuojaton. Taloudellisissa ja terveydellisissä vaikeuksissa putoaisin läpi hyvinvointivaltion turvaverkosta. Työterveyshuolto, työttömyyskorvaus, eläke, taloushallinto – kaikki palkkatyöläisen palkan lisäksi tulevat rahanarvoiset lisäbonukset oli yrittäjän itse varmistettava.

Minun oli pakko ennakoida taloudellisia riskejä ja satsata tulevaan, koska palkkatyön automaatti – säännöllinen nettopalkka tilille – ei enää toiminut. Mutta sosiaalivaltiollisten bonuksien puuttuminen oli vielä isompi puute. Tarvitsin lisäturvaa sairauden tai työkyvyttömyyden varalle. Hankin lisärahaa eläkepäiviä varten ja hyvä oli,

sillä vuoden 2005 eläkeuudistus leikkasi jo ansaitsemaani valtion virkaeläkettä.

Ihana superbonus yrittäjäksi ryhtymiselle oli, että sain kaiken ajan itselleni. Minun ei tarvinnut lähteä aamuruuhkaan. Kun talvella paistoi aurinko, hain sukset varastosta ja lähdin metsään hiihtämään. Sain raitista ilmaa ja energiaa kirjan tekoon, sain luovan tauon työhön ja valoisan päivän nautintoa. Betonikolossin viraston uumenissa palkkatyössä puurtaneet kaverini eivät tienneet auringon edes paistaneen. He olivat lähteneet pimeällä töihin, istuneet toimistossa, jonne ei näkynyt edes palaa taivasta ja palasivat illan hämärässä kotiin iltaruuhkassa.

Huomasin omasta kokemuksestani, että aika ja ajatuksen vapaus eivät menneet yksi yhteen rahan kanssa. Mikään raha ei olisi korvannut uutta elämäntapaani, vapautta ja joustavuutta. Toisaalta uuden elämäntapani myötä en tarvinnut rahaa samalla tavoin kuin palkkatyössä puurtaessani. Ajankäytön merkityksellisyys oli minulle luovana ihmisenä rahan tienaamista tärkeämpää. Olin toisinaan häkellyttävän onnellinen – usein nämä kallisarvoiset hetket osuivat yhteen ajan kanssa, jolloin harjoitin vapaaehtoista vaatimattomuutta.

Siirsin aina kun mahdollista rahoja sivuun ostamalla osakkeita tai rahastoja. Minulla ei ollut paljoa käyttövaraa, mutta en tuntenut itseäni köyhäksi, päinvastoin. Kulutusselibaattiviikolla kuljin tavaratalossa ja minusta tuntui kuin olisin ollut kirkossa. Olin päättänyt säästää ja olla ostamatta mitään. En tarvinnut mitään, mieleni oli vapaa ja kaikki energia oli itselläni. Tavarat eivät kutsuneet minua koskettamaan, hyllyjen labyrintti ei vietellyt minua seuraamaan kulman taakse ja tekemään löytöjä. Ostaminen ei houkutellut minua toteuttamaan itseäni, olin tehnyt sitä jo ulkoilemalla ja kirjoittamalla koko päivän.

Katselin tavaratalon käytävillä posket kireinä kiirehtiviä uranaisia, kasvoillaan ilme: jotain piristävää pitäisi saada ja äkkiä. Minä en tarvitse tätä, mutta ansaitseen sen, olen raatanut työssä koko päivän. Nainen ostaa lohtua ollessaan parisuhteessa tai työssä, jotka eivät tuo tyydytystä. Tunsin itseni levolliseksi. Minun ei tarvinnut tehdä lounastauolla tai ennen ruokakauppaan menoa niitä salamannopeita päätöksiä, ostanko huulipunan vai ripsiväriä vai molemmat. Kuluttamispäätöksiin ei mennyt energiaa, sain pitää sen itselläni.

Raha kiinnostaa minua yhä enemmän, ei käytännöllisenä projektina rikastumisen mielessä, vaan pikemminkin välineenä ohjata naisten elämää. Minua kiinnostaa löytää piirteitä, teemoja, lainalaisuuksia ja poikkeuksia naisten ja rahan liitosta. Naisten suhde kulutukseen vaihtelee, kuten myös naisten suhde rahan ansaitsemiseen, sen säästämiseen, sijoittamiseen ja vaurastumiseen. Naisen oma raha on jo Suomessa itsestäänselvyys, sen oikeuden ovat isoäitimme meille poliittisella työllä hankkineet. Nykynaisen emansipaatiota ei ole, että yksinhuoltajaäiti joutuu lapsensa elättääkseen tekemään kahta huonosti palkattua työtä ja olemaan samalla poissa lastensa luota.

Rahan sosiologiaa ja psykologiaa on tutkittu vähän. Raha ei ole vain numeroihin pelkistyvää palkkaerojen vertailua tai tunnuslukujen avulla näennäishallittavaa pörssiosakkeiden analyysiä. Raha määrittää kulttuurista naiseutta, luokkaeroja ja asenteita.

Miehet omistavat rahaa, naisilla on suhde rahaan. Suhde on monimutkainen: se on yhtä monimutkainen kuin naisten muutkin suhteet, täynnä tunteita. Haastattellessani naisia he kertoivat unelmistaan, työstään, perheestään, huolistaan, syyllisyydestään, kateudesta, ahneudesta, pelostaan ja häpeästään. Niin harva kertoi rahan tuoneen elämänsä pysyvää tyytyväisyyttä, tasapainoa ja iloa. Eihän

raha tyytyväisyyttä tuo, mutta helpottaa tyytyväisyyden saavuttamista. Ja mieluummin moni istuisi mersussa itkemässä kuin ladassa.

KIRJA ELÄMÄSI MUUTOKSEN TYÖKALUNA

Kirjan tavoite on tuoda naisille iloa ja oivalluksia rahasta. Olen lukenut, kouluttanut naisia rahasta ja kerännyt aineistoa tähän kirjaan yli kaksi vuotta. Kiitän satoja naisia, joiden kanssa olen saanut jakaa heidän ajatuksiaan ja toiveitaan rahasta. Haastateltujen naisten nimet on muutettu ja heidän tarinoitaan on yhdistelty.

Kerron paljon omista elämäkokemuksistani ja ratkaisuistani omalla elämänpolullani. Se ei tarkoita, että jonkun toisen pitäisi toimia samoin, päinvastoin. Toivon, että omat ja haastattelemini naisten tarinat virittävät lukijassa omia oivalluksia, sillä koskaan ei ole myöhäistä rohkaistua kulkemaan kohti omaa unelmaansa.

Kirjan käytännön tavoitteena on antaa lukijalle aineksia miettiä omia elämänvalintojaan ja kyseenalaistaa ajatustottumuksiaan. Raha on väline, jonka avulla voi muuttaa elämäänsä ja ohjata kohtaloaan. Jokainen nainen etsii oman tiensä ja hahmottaa omia unelmiaan, niihin ei ole normia eikä valmista mallia.

Kirjaa tehdessäni olen oppinut paljon rahasta, mutta vielä enemmän ajasta, ajatuksista ja onnesta. Toivon, että rahasta lukeminen lisää tyytyväisyyttä ja iloa naisten arkeen. Joka luvun lopussa on mielikuvaharjoituksia, joiden avulla jokainen voi miettiä henkilökohtaisesti omaa elämäänsä ja hankkia arjen vaurastumisen välineitä.

Aloita alla olevista kysymyksistä, ota kynä ja paperia esille ja kirjoita omat vastauksesi muistiin. Näin oma ajattelusi lähtee liitoon ja kirjan luettuasi sinulla on oma kertomus rahasta, sinun henkilökohtainen tarinasi.